

Instructieblad voor de oefenpartner: hoe kunt u met de letterkaartjes oefenen.

Om *luisterwoorden* goed te schrijven is het erg belangrijk dat uw kind de klanken van de Nederlandse taal kent en de letter(combinatie)s die bij deze klanken horen goed kan herkennen. Vaak oefenen is hierbij belangrijk. Het is beter om meerdere keren kort te oefenen dan één keer lang. Over het algemeen heeft het de voorkeur om elke dag vijf tot tien minuten te oefenen, al naar gelang de vorderingen. Dit oefenen kan thuis, in een rustige omgeving aan tafel gebeuren. U kunt ook op een speelse manier oefenen, bijvoorbeeld tijdens een autoritje (“welke letters (klanken) zie je op het nummerbord van de auto die achter je rijdt?”), tijdens de maaltijd (“welke letters (klanken) zie je op het pak vla dat op tafel staat?”) of tijdens het winkelen in de stad (“welke letters (klanken) zie je op het uithangbord van deze winkel?”).

Wanneer uw kind tijdens de behandeling een nieuw soort klanken aangeboden krijgt, krijgt het de bijbehorende letterkaartjes mee naar huis. Deze letterkaartjes kunt u vóór het uitknippen het beste eerst op een dikker karton plakken. Eventueel kunt u ze plastificeren.

Let op: Belangrijk bij het oefenen met de letterkaartjes en klanken is dat zowel u als uw kind de letter(combinatie)s niet alfabetisch, maar *fonetisch* verklankt (u zegt dan hoe de letter klinkt); het gaat er telkens om hoe de letter(combinatie) in een woord klinkt. De doffe klinkers (rood gedrukt op de letterkaartjes) dienen allemaal als /ù/ verklankt te worden.

Let op: Bij het thuis oefenen mag uw kind het spellingschrift gebruiken om (nog) niet beheerste kennis op te zoeken of om het gemaakte werk te controleren.

Hieronder volgen enkele oefeningen die u met de letterkaartjes van één soort klanken (bijvoorbeeld alle korte klinkers of alle bijzondere klinkers) kunt doen. Bespreek eventueel vooraf, met behulp van het spellingschrift, over welk soort klanken de oefening gaat en wat dit voor een soort klanken zijn.

Benodigd materiaal: letterkaartjes
spellingschrift
vlakke ondergrond (tafel)

- ☐ U legt een letterkaartje (bijvoorbeeld ‘a’ of ‘ie’) voor uw kind op tafel en laat uw kind de letter(combinatie) op het kaartje *verklanken*: uw kind zegt dan hoe die letter(combinatie) klinkt (bijvoorbeeld /à/ of /ie/).
 - u legt een letterkaartje neer
 - u zegt: “zeg maar hoe deze letter(combinatie) klinkt”
- ☐ Vervolgens laat u uw kind de klank *benoemen*: uw kind zegt dan welk soort klank het is (bijvoorbeeld /korte klinker/ of /bijzondere klinker/).
 - het letterkaartje ligt op tafel
 - u zegt: “wat voor een soort klank is dit?”
- ☐ Wanneer alle letterkaartjes van één soort (bijvoorbeeld alle vijf de korte klinkers of alle bijzondere klinkers) op tafel liggen, kunt u uw kind vragen de letter(combinatie)s op de kaartjes nog een keer te verklanken in de volgorde waarin de letterkaartjes op tafel liggen.
 - de letterkaartjes liggen op tafel
 - u zegt: “zeg eens achter elkaar hoe deze letter(combinatie)s klinken”

- Vervolgens kunt u de volgorde van de letterkaartjes op tafel veranderen en uw kind vragen om de letter(combinatie)s op de kaartjes nog een keer te verklanken in de volgorde waarin ze op tafel liggen.
 - de letterkaartjes liggen op tafel
 - u verandert de volgorde waarin de letterkaartjes op tafel liggen
 - u zegt: “zeg nu nog eens achter elkaar hoe deze letter(combinatie)s klinken”
- Wanneer uw kind een bepaalde volgorde heeft waarin het de klanken van één soort goed kan onthouden (bijvoorbeeld aan de hand van het zinnenetje ‘juf is al op weg’), kunt u uw kind vragen om de letterkaartjes in die volgorde op tafel te leggen.
 - de letterkaartjes liggen op tafel
 - u zegt: “leg de letterkaartjes eens in de volgorde dat je ze goed kunt onthouden”
- Om na te gaan of uw kind alle klanken van één soort kent, kunt u uw kind vragen de ogen te sluiten. Terwijl uw kind de ogen gesloten heeft, neemt u één letterkaartje weg. Wanneer uw kind de ogen weer opent, is het de bedoeling dat het zegt welke klank u weggenomen heeft. U kunt uw kind zelf laten controleren of het goed is door het letterkaartje te laten zien en te vragen of de letter(combinatie) op het kaartje inderdaad overeenkomt met de genoemde klank.
 - de letterkaartjes liggen op tafel
 - u zegt: “doe je ogen eens dicht”
 - u neemt één letterkaartje weg
 - u zegt: “doe je ogen maar open en vertel me welke klank ik heb weggenomen”
 - wanneer uw kind antwoordt, laat u het letterkaartje dat u wegnam zien
 - u vraagt: “is dit de klank die je net noemde?”
 - wanneer het juist is, zegt u: “goed zo” of “dat heb jij goed gezien”
 - wanneer het niet juist is, zegt u: “probeer het nog maar een keer”
 - eventueel kunt u zeggen: “zoek het maar op in je spellingschrift”

Hieronder volgen enkele oefeningen die u met de letterkaartjes van alle (of meerdere) soorten klanken door elkaar kunt doen. Bespreek eventueel vooraf, met behulp van het spellingschrift, over welk soort klanken de oefening gaat en wat dit voor een soort klanken zijn. Let erop dat u, voordat u begint, de letterkaartjes goed door elkaar schudt.

Benodigd materiaal: letterkaartjes
 spellingschrift
 vlakke ondergrond (tafel)

- U legt een letterkaartje (bijvoorbeeld ‘a’ of ‘ie’) voor uw kind op tafel en laat uw kind de letter(combinatie) op het kaartje *verklanken*: uw kind zegt dan hoe die letter(combinatie) klinkt (bijvoorbeeld /a/ of /ie/).
 - u legt een letterkaartje neer
 - u zegt: “zeg maar hoe deze letter(combinatie) klinkt”
- Vervolgens laat u uw kind de klank *benoemen*: uw kind zegt dan welk soort klank het is (bijvoorbeeld /korte klinker/ of /bijzondere klinker/).
 - het letterkaartje ligt op tafel
 - u zegt: “wat voor een soort klank is dit?”
- U laat uw kind op tafel groepjes maken van de verschillende soorten klanken waarmee u oefent. Wanneer u met alle soorten klanken oefent, maakt uw kind zes groepjes: korte klinkers, lange klinkers, bijzondere klinkers, doffe klinkers, medeklinkers en bijzondere medeklinkers. Vervolgens laat u het letterkaartje bij de goede groep op tafel leggen.
 - het letterkaartje ligt op tafel
 - u zegt: “leg het letterkaartje maar bij de goede groep op tafel”

- Wanneer alle letterkaartjes bij de goede groep op tafel liggen, kunt u uw kind vragen de letter(combinatie)s op de kaartjes nog een keer per groep te verklanken in de volgorde waarin de letterkaartjes op tafel liggen.
 - de letterkaartjes liggen in groepjes op tafel
 - u zegt: “zeg eens achter elkaar hoe deze letter(combinatie)s klinken”
- Vervolgens kunt u de volgorde van de letterkaartjes op tafel per groep veranderen en uw kind vragen om de letter(combinatie)s op de kaartjes nog een keer te verklanken in de volgorde waarin ze op tafel liggen.
 - de letterkaartjes liggen in groepjes op tafel
 - u verandert per groepje de volgorde waarin de letterkaartjes op tafel liggen
 - u zegt: “zeg nu nog eens achter elkaar hoe deze letter(combinatie)s klinken”
- Wanneer uw kind een bepaalde volgorde heeft waarin het de klanken van één soort (groepje) goed kan onthouden (bijvoorbeeld aan de hand van het zinnenstuk ‘oom Kees maakt vuur’), kunt u uw kind vragen om de letterkaartjes in die volgorde op tafel te leggen.
 - de letterkaartjes liggen in groepjes op tafel
 - u zegt: “leg de letterkaartjes in één groepje eens in de volgorde dat je ze goed kunt onthouden”
- Om na te gaan of uw kind alle klanken van één soort (groepje) kent, kunt u uw kind vragen de ogen te sluiten. Terwijl uw kind de ogen gesloten heeft, neemt u één letterkaartje van één groepje weg. Wanneer uw kind de ogen weer opent, zegt u uit welk groepje u een letterkaartje hebt weggenomen. Het is de bedoeling dat uw kind zegt welke klank u weggenomen heeft. U kunt uw kind zelf laten controleren of het goed is door het letterkaartje te laten zien en te vragen of de letter(combinatie) op het kaartje inderdaad overeenkomt met de genoemde klank.
 - de letterkaartjes liggen in groepjes op tafel
 - u zegt: “doe je ogen eens dicht”
 - u neemt één letterkaartje van één groepje weg
 - u zegt: “doe je ogen maar open en vertel me welke korte klinker (óf lange klinker, óf bijzondere klinker, óf doffe klinker, óf medeklinker óf bijzondere medeklinker) ik heb weggenomen”
 - wanneer uw kind antwoordt, laat u het letterkaartje dat u wegnam zien
 - u vraagt: “is dit de klank die je net noemde?”
 - wanneer het juist is, zegt u: “goed zo” of “dat heb je snel gezien”
 - wanneer het niet juist is, zegt u: “probeer het nog maar een keer”
 - eventueel kunt u zeggen: “zoek het maar op in je spellingschrift”

In het heen-en-weer-schrift voor de behandelaar kunt u schrijven hoe de oefening ging en of er eventueel opvallende dingen naar voren zijn gekomen. U kunt bijvoorbeeld schrijven in welk tempo uw kind de oefening uitvoerde, bij welke klanken en letter(combinatie)s het nog moest nadenken en welke klanken en letter(combinatie)s nog tot fouten leidden.